

Länsstyrelsen
Kalmar län

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Eckelsudde SE0330109

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 -områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers och arters utbredning i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Länsstyrelsen Kalmar län

Daniel Hasselbratt

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0330109 Eckelsudde

Kommun: Mörbylånga

Områdets totala areal: 424,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-03-02

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-14

Markägarförhållanden:

Privata

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 1998-01-01, regeringsbeslut M97/4407/4, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2004-12-01,
SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1110 - Sandbankar

1140 - Blottade ler- och sandbottnar

1170 - Rev

1310 - Glasörtstränder

1630 - Strandängar vid Östersjön

6210 - Kalkgräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

7230 - Rikkärr

1364 - Gråsäl, *Halichoerus grypus*

1365 - Knubbsäl, *Phoca vitulina*

A045 - Vitkindad gås, *Branta leucopsis*

A132 - Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta*

A140 - Ljungpipare, *Pluvialis apricaria*

- A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*
- A157 - Myrspov, *Limosa lapponica*
- A166 - Grönbena, *Tringa glareola*
- A170 - Smalnäbbad simsnäppa, *Phalaropus lobatus*
- A190 - Skräntärna, *Sterna caspia*
- A191 - Kentsk tärna, *Sterna sandvicensis*
- A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*
- A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*
- A195 - Småtärna, *Sterna albifrons* (nytt namn *Sternula albifrons*)
- A197 - Svarttärna, *Chlidonias niger*
- A466 - Sydlig kärrsnäppa, *Calidris alpina schinzii*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: att skydda och bibehålla markernas öppna och betespräglade karaktär. Vårda de betydelsefulla vatten- och landmiljöer samt ge de växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer möjlighet att fortleva i livskraftiga bestånd samt ge ett skydd till ingående arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet.

Motivering: En viktig lokal för knobbsäl (djurskyddsområde). Området är en av de allra främsta fågellokaler på Ölands östra sida. Eckelsudde fyller en viktig funktion som rastplats för sjöfåglar men det hyser även en mångfald av häckande fåglar. Fastmarkdelarna och strandängarna har en artrik och hävdgynnad flora.

Prioriterade åtgärder:

- upprätthållande av hävd på strandängen och de torrare gräsmarkerna
- om predatorer (t.ex. kråkfågel och smådäggdjur) uppträder i sådana antal att de äventyrar vadarfåglars och tärnors häckningsframgång bör predatorernas populationer minskas genom predatorkontrollförsök
- utredning av behovet och konsekvenser av att lägga igen diken som påverkar området

Beskrivning av området

Landområdet vid Eckelsudde består av öppna, torra till fuktiga betesmarker invid Kalmarsund. Närmast stranden finns breda havsstrandängar. Marken är ofta tuvig och välbetad. Vegetationen domineras av krypven. I en del sänkor finns rikligt med saltnarv och mållor. Innanför en låg strandvall finns ett översvämmat område. Det centrala partiet av gytta omges av havssäv, tiggarranunkel, krypven och strandskräppa. Denna del är särskilt omtyckt av vadarfåglar under häckningstid och flyttning. På fastmarksdelarna domineras vegetationen av friska och torra

betesmarker. Inslaget av enbuskar finns men markerna är övervägande öppna. Marken har en artrik och hävdgynnad flora.

Strandängar är sällsynt på västra sidan av Öland varför Eckelsudde fyller en viktig funktion som rastplats för de fåglar som flyttar via Kalmarsund såsom brushane, myrspov och grönbena.

Eckelsudde är också ett viktigt område både för häckande fågel med arter som snatterand, skedand, småtärna, silvertärna, skärfläcka och brushane. Detta gör området till en av de mest värdefulla fågellokalerna längs Ölands västkust med mycket stor art- och individrikedom.

Eckelsudde är kanske mest känt för sina knobbsälar. Området innehåller Ölands största koloni och antalet sälar brukar uppgå till 50–80 stycken. Enstaka gråsäl brukar ingå. Sälarna håller främst till på de stora stenblocken ute på grunt vatten.

Området ingår i världsarvsområdet Södra Ölands Odlingslandskap.

Vad kan påverka negativt

Observera att detta endast är några exempel på faktorer som kan skada områdets värden. Att en verksamhet är listad som ett tänkbart problem innebär inte att den är förbjuden. Vissa av verksamheterna kan omfattas av den tillståndsplikt som gäller om det finns risk för betydande påverkan på miljön i Natura 2000-området. I andra fall är inte tillståndsplikten aktuell men behov kommer att finnas att följa upp det specifika problemet. För att få närmare besked om vad som gäller i ett enskilt fall kan det vara lämpligt att ta kontakt med berörd tillsynsmyndighet som är Länsstyrelsen eller vid skogsbruksåtgärder Skogsvårdsstyrelsen.

Följer man som enskild de allmänna hänsynsregler som läggs fast i vår lagstiftning (t.ex. miljöbalken och skogsvårdslagen) eller följer regler i tvärvillkor så har man fullgjort även sina grundläggande krav på hänsyn till Natura 2000-området.

Tvärvillkor omfattar i huvudsak följande områden:

- Begränsning av högsta antalet djur i ett jordbruk
- Försiktighetsmått för gödselhantering, inklusive krav på lagringskapacitet
- Spridning av gödselmedel
- Föreskrifter om andelen höst- eller vinterbevuxen mark
- Försiktighetsåtgärder vid spridning av bekämpningsmedel

För mer information om tvärvillkor se Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se).

Specifika problem för områdets naturtyper och arter

-Störningar på djurlivet orsakade av friluftsliv, jakt, windsurfing, kite surfing, motortrafik etc.

Verksamheter m.m. som generellt kan påverka naturtyperna och arterna negativt

-Utsläpp av olja och kemikalier.

-Försvagad, felaktig eller upphörd hävd.

-Tillförsel av kväve (gödning) i naturbetesmarkerna via nederbörd, i samband med sambete av vallodling, vinterbete eller tillskottsutfodring. I betesmarker med miljöersättning sker tillskottsutfodring i enlighet med åtgärdsplanen.

-Införande av för naturtyperna främmande arter.

-Rutinmässig användning av avmaskningsmedel med makrocycliska laktoner (där avermectinerna ingår) bör undvikas eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan. Särskilt allvarligt är användandet av bolus då detta innebär en giftspridning under flera månader. Minskad dyngfauna leder bl.a. till sämre födotillgång för fåglar.

-Igenväxning med buskar och träd. Träd bör inte förkomma i närheten (200m) av en i övrigt välhävdad strandäng.

-Predation i fågelbon av korp, kråka, mink, räv och andra rovdjur.

-Vattenmiljöerna påverkas negativt av övergödning, inklusive läckage av näringsämnen från

jordbruk.

- Onaturliga förändringar av det marina vattenutbytet.
- Yrkesfiske som medför för hårt fiske eller fiske med redskap som skadar bottenarna och icke selektiva fiskeredskap som hotar den biologiska mångfalden av däggdjur, fåglar, fisk och bottenlevande djur.
- Exploatering och förändrad markanvändning i området eller i omgivande marker, t.ex. skogsplantering, uppodling, dikning, dränering eller andra avvattningsföretag, invallning, täktverksamhet, muddring, uppläggande av muddermassor och samhällsbyggande av olika former.
- Uppsättning av holkar för tornfalk i närheten av vadarfåglars och tärnors häckningsområden.

Bevarandeåtgärder

Gällande regler:

- Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötsel och naturvårdsförvaltning av området.
- Strandskydd gäller enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken. Strandskydd gäller 300 meter från strandlinjen (ut i vattnet och inåt land). Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden till exempel uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller till exempel för byggnader som behövs för de areella näringarna eller verksamheter till vilka tillstånd har lämnats enligt miljöbalken.
- Hela området utgörs idag av ett fågel- och sälskyddsområde som gäller enligt 7 kap. 12 § miljöbalken med tillträdesförbud under 1 april - 31 juli för landområdet och 1 januari - 31 augusti för vattenområdet.
- Stora delar av marken i N2000-området ingår i landskapsbildsskydd. Landskapsbildsskydd kunde före 1975 fastställas enligt 19 § naturvårdslagen. Skyddet varierar från område till område men gemensamt är att vissa verksamheter inom dessa områden kräver länsstyrelsens tillstånd. Syftet med tillståndsprövningen är att bevaka att områden med höga landskapsvärden bevaras.

Förslag till bevarandeåtgärder för Eckelsudde:

- Fågel - och sälskyddsområdena blev sammanslagna till ett djurskyddsområde med beträdande förbud för landområdet 1 april - 31 juli och vattenområdet 1 januari - 31 augusti enligt ett beslut fattat av länsstyrelsen 2005-06-13. Jaktförbud gäller från 1 april till den 15 juli.
- Natura 2000-området omfattas i nuläget av miljöersättning för bevarande av betesmarker och slåtterängar. Bete, slåtter och röjning av igenväxningsvegetation bedrivs enligt fastställda åtagandepåtagelser. När innevarande stödperiod upphör ska skötselavtalet förnyas, antingen genom en ny miljöersättningsperiod eller genom annat avtal.
- Om predatorer (t.ex. kråkfågel och smådäggdjur som t. ex. mink) uppträder i sådana antal att de äventyrar vadarfåglars och tärnors häckningsframgång bör predatorernas populationer minskas.
- Natura 2000-området berörs av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för knobbsäl, sydlig kärrsnäppa och skrântärna. Åtgärdsprogram förordar konkreta och specifika åtgärder för skydd och bevarande av särskilt hotade arter och livsmiljöer. Hänsyn bör tas till dessa och i de fall de ännu ej är färdigställda kan en eventuell revidering av bevarandeplanen bli aktuell.
- Utredning av behovet och konsekvensen att eventuellt lägga igen diken med markavvattnade effekt.
- Utökning av Natura 2000-området för att innefatta hela strandängsarealen kring Eckelsudde.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske

enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Uppföljningsinsatser för detta Natura 2000-område kommer att framgå av den uppföljningsplan som kommer att tas fram.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1110 - Sandbankar

Areal: 16,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Bankar som är permanent täckta av havsvatten. De ligger vanligen på relativt grunt vatten, med ett maximalt djup på ca 30 meter under havsytan. Bankarna består i huvudsak av sandiga sediment, men andra kornstorlekar kan också förekomma, t ex ler, grus inklusive skalgrus, sten och stenblock. Bankarna skiljer sig topografiskt från omgivande bottenområden.

Det varierande bottensubstratet erbjuder livsmiljöer för både mjuk- och hårbottenlevande arter. Bankarna kan vara fria från vegetation eller täckta av sjögräs och/eller makroalger. De bankar som är belägna längre ut från kusten har ett gott vattenutbyte och fungerar ofta som refug för marina arter som trängts bort från mer kustnära områden.

Trålning och/eller sandsugning kan ha förekommit i habitatet.

Kommentarer

Sandbankar förekommer i marin atlantisk och marin baltisk (Östersjö-) biogeografiskregion. "Topografiskt avskild" är ett viktigt begrepp för klassningen av både rev (1170) och sandbankar (1110). Det definieras som en enhet som begränsas av den djupast liggande djupkurva som bara omsluter enheten, och utgör alltså en enskild förhöjning. Denna enhet kan sedan ingå i en större topografisk enhet som innesluter flera förhöjningar och kanske öar. En topografiskt avskild enhet kan, men behöver alltså inte, omges av flata bottenar.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen sandbankar (1110)

Arealen ska vara minst 16,1 ha. För att uppnå ett gott bevarandetillstånd ska de sublitorala sandbankarna ha strömförhållanden som garanterar bra vattenomsättning och ger större siktdjup med ingen eller ringa sedimentation. Naturtypen kräver att vattnet är klart utan stor förekomst av partiklar. Vattenkvalitet ska vara god, vilket bl. a. innebär att den antropogena påverkan genom eutrofiering ska långsiktigt minska. Fiske med icke- selektiva redskap ska undvikas. Artsammansättningen ska vara naturlig. Arealen långskottsbotten behålls eller ökar. Arealen musselbankar får inte minska. För naturtypen typiska arters populationer får inte minska påtagligt (t. ex. trådnate, borstnate, skruvnating, hårnating, hårsärv, älgräs/bandång, borststräfsse, grönsträfsse, hårsträfsse, rödsträfsse, havsrufse).

Bevarandetillstånd

Naturtypen har inte ett gynnsamt bevarandetillstånd på grund av den berörda vattenförekomsten inte har uppnått god ekologisk och kemisk status (Källa: VISS, vatteninformationssystem Sverige).

1140 - Blottade ler- och sandbottnar

Areal: 8,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Grunda, sandiga och leriga bottnar som delvis blottas vid lågvatten. Dessa bottnar är ofta fria från makrovegetation men med stora mängder blågrönalger och kiselalger. Fintrådiga alger kan förekomma.

Naturtypen är viktig för änder och vadarfåglar, som söker föda i de grunda bottarna.

Avgränsning mot strand är medelhögvattenstånd. Det lägsta lågvattenståndet avgränsar habitatet mot djupare vatten.

Kommentarer

Blottade ler- och sandbottnar förekommer i boreal och kontinental biogeografisk region.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen blottade ler- och sandbottnar (1140)

Arealen ska vara minst 8,5 ha. Bottnarna blottas vid lågvatten. Naturtypen ska uppnå gynnsamt bevarandetillstånd genom att vattenkvaliteten får god ekologisk och kemisk status. Detta nås genom att övergödning och annan antropogen belastning minskar tills den blir försumbar.

Naturtypen ska ha naturlig artsammansättning med stora mängder blågrönalger och kiselalger. Vid gynnsamt bevarandestatus utgör naturtypen en viktig miljö för änder och vadarfåglar som födosöksområden. Då vattenkvalitet uppnår god status minskar mängd av drivande mattor av fintrådiga alger. Populationer av för naturtypen typiska arter får inte minska påtagligt (t. ex. större strandpipare, gravand, hästräka, östersjömussla, arter tillhörande släktet *Hydrobia* sp.).

.

Bevarandetillstånd

Naturtypen har inte ett gynnsamt bevarandetillstånd på grund av den berörda vattenförekomsten inte har uppnått god ekologisk och kemisk status (Källa: VISS, vatteninformationssystem Sverige).

1170 - Rev

Areal: 303,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Biogena och/eller geologiska bildningar av hårt substrat förekommande på hård- eller mjukbottenar. Reven är topografiskt avskilda genom att de höjer sig över havsbotten i littoral och sublittoral zon.

Revmiljön karaktäriseras ofta av en zonerings av bentiska samhällen av alger och djurarter inklusive konkretioner, skorpbildningar och korallbildningar. Musselbankar ingår i naturtypen, om dessa har en täckningsgrad överstigande 10%.

Rev avgränsas mot omkringliggande botten där revbildningen övergår med mer än 50% i mjukbottenytan och/eller där biogena bildningar understiger 10% av täckningsgraden. Rev avgränsas mot terrestra habitat vid medelvattenståndet.

Trålning kan ha förekommit i habitatet.

Kommentarer

”Topografiskt avskild” är ett viktigt begrepp för klassningen av både rev (1170) och sandbankar (1110). Det definierats som en enhet som begränsas av den djupast liggande djupkurva som bara omsluter enheten, och utgör alltså en enskild förhöjning. Denna enhet kan sedan ingå i en större topografisk enhet som innesluter flera förhöjningar och kanske öar. En topografiskt avskild enhet kan, men behöver alltså inte, omges av flata bottenar.

Svenska undertyper

1. Undervattensklippor
2. Biogena rev
3. Organogena rev

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen rev (1170)

Arealen ska vara minst 303,5 ha. Naturtypen ska nå ett gott bevarandetillstånd genom att vattenkvaliteten uppnår god ekologisk och kemisk status genom en långsiktigt minskande eutrofiering och genom att övrig antropogen belastning ska bli försumbar. I naturtypen ska det finnas en naturlig artsammansättning med förekomst av bland annat täta blåstångbälten.

Naturtypen ska ha en naturlig och intakt zonerings av bentiska växtsamhällen, vilket leder till hög artrikedom bestående av fisk, mjuk- och hårbottenarter. Sedimentationen förekommer i ringa omfattning eller inte alls. Populationer av för naturtypen typiska arter får inte minska (t. ex. gaffeltång, blåstång, blåmussla).

Bevarandetillstånd

Naturtypen har inte ett gynnsamt bevarandetillstånd på grund av den berörda vattenförekomsten inte har uppnått god ekologisk och kemisk status (Källa: VISS, vatteninformationssystem Sverige).

1310 - Glasörtstränder

Areal: 0,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Ler- och sandsediment som periodvis översvämmas av havsvatten, huvudsakligen koloniserade av glasört och andra annueller eller gräs. Saltrika fläckar, s.k. skonor eller saltbrännor, kan förekomma.

Typen kan finnas som inslag i Salta strandängar (1330) eller Havsstrandängar av Östersjötyp (1630). Gränsen mot havet går vid medelvattenståndet.

Kommentarer

Naturtypen är ofta välhävdad.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen glasörtstränder (1310)

Arealen ska vara minst 0,7 ha. Ler- och sandsediment som är koloniserade av glasört. Naturtypen präglas av regelbundna övervämmingar. Målet är att bibehålla naturtypen genom att den påverkas av vatten med god ekologisk och kemisk status. Detta är angeläget för att förhindra att det ackumuleras ruttnande tång som driver som mattor i strandnära miljön. De angränsande strandängarna ska vara hävdade genom bete eller slåtter. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna får ske (t. ex. saltmålla, strandnarv, knutnarv, glasört, havssälting, skärfläcka, storspov, större strandpipare).

Bevarandetillstånd

Naturtypen har inte ett gynnsamt bevarandetillstånd på grund av den berörda vattenförekomsten inte har uppnått god ekologisk och kemisk status (Källa: VISS, vatteninformationssystem Sverige).

1630 - Strandängar vid Östersjön

Areal: 29,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Strandbetesmarker och strandängar vid Östersjön.

Merparten av strandängarna är eller har varit påverkade av slåtter och/eller betesdrift. Flora och fauna varierar beroende på bl.a. underlag och hävdhistorik, och är oftast präglade av antingen pågående traditionell hävd eller tidigare hävd. Arter som indikerar hävdkontinuitet ska finnas. Naturtypen är i allmänhet helt öppen, men enstaka träd och buskar kan förekomma. I södra Östersjön är strandkämpar en viktig indikatorart på en välhävdad miljö.

Strandhabitatet avgränsas mot havet vid medelvattenståndet.

Vegetationen påverkas av naturliga faktorer som till exempel landhöjning, vattenståndsväxlingar och isskrap och är mer eller mindre tydligt zonerad. De hävdade strandängarna är viktiga för häckande vadare.

Kommentarer

Strandängar vid Östersjön varierar dock en hel del beroende på var de förekommer.

Landhöjning, vattenståndsvariationer och isskrap har en mycket större inverkan i norra delen av Östersjöområdet vilket leder till en stor variation i naturtypens artinnehåll och en zonerad av vegetationen. Saltrika fläckar (saltbrännor) förekommer i naturtypen, särskilt i södra delen av Östersjön där salthalten är högre. De hävdade strandängarna är viktiga för häckande vadare. På platser med mycket gäss kan betespåverkan från dessa vara betydande och hålla naturtypen öppen.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen * strandängar vid Östersjön (1630)

Arealen ska vara minst 29,5 ha. Naturtypen är starkt präglad av lång kontinuitet av hävd genom bete. I strandängarna ska det förekomma en mosaik av olika hårt betade ytor, vilket gynnar fågellivet. Betestrycket ska vara av sådan styrka att ingen skadlig förnaansamling sker.

Betespåsläppet ska ske efter att fåglarna har kläckt sina ungar i början av juni. Optimalt är att betesdjuren kan beta ända ut till vattenlinjen så att vassvegetation hålls tillbaka. Stängsling mot vattenlinjen bör inte förekomma. God vattenkvalitet är dock en viktig parameter för betesdrift utan stängsling mot vatten. Ingen påtaglig populationsminskning får ske av de arter som är typiska för naturtypen (t.ex. trift, kustarun, dvärgarun, sumpgentiana, ormtunga, slåtterblomma, gulkämpar, strandkämpar, havssälting). Vedartad igenväxningsvegetation förekommer inte närmare än 200 meter från stranden eller vid andra gynnsamma häckningslokaler för våtmarksfåglar. Strandängar genomgår naturlig fluktuation i vattenstånd pga av översvämningar, vilket leder till naturlig tillförsel av näringsämnen till strandängarna.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt. Innan ställningstagande görs inväntas resultat av uppföljningsinsatser.

6210 - Kalkgräsmarker

Areal: 1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Torra–friska, hävdpräglade kalkgräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett rikligt inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Viktiga orkidélokaler är en prioriterad undergrupp av naturtypen och hyser antingen a) en riklig förekomst av orkidéer, b) en värdefull population av minst en nationellt mindre vanlig orkidéart, eller c) en förekomst (oavsett storleken) av minst en orkidéart som är nationellt eller regionalt sällsynt eller mycket sällsynt.

Kommentarer

Naturtypen är knuten till de områden i Sverige som har kalkrika jordar och förekommer främst i Skåne, Västergötland, Östergötland, Bohuslän (på skalgrus vid kusten), Uppland, Jämtland och på Öland och Gotland.

Svenska undertyper

1. Kalkgräsmarker
2. Orkidérika kalkgräsmarker

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen kalkgräsmarker (6210)

Arealen ska vara minst 1,0 ha. Huvudmålet för naturtypen är att behålla höga naturvärden knutna till denna naturtyp genom att det långsiktigt upprätthålls hävd genom bete eller slåtter. Även kontinuerlig röjning av igenväxningsvegetation behöver utföras regelbundet. Till naturtypen är en mångfald av sällsynta, rödlistade, typiska och hävdgynnade arter knutna. Kärlväxtflora är artrik med ett flertal arter av orkidéer. Marken har naturlig näringsstatus utan gödning utom från betande djur. Ingen skadlig förnaansamling får lämnas kvar vid vegetationssäsongens slut. För naturtypen typiska arter får inte minska påtagligt (t. ex. orkidéer, brudbröd, solvända, backklöver, fältsippa).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 8,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Kommentarer

Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Det bör dock påpekas att naturtypen är ovanlig på Öland. Vegetationens sammansättning varierar beroende på underlag och geografisk belägenhet. Silikatgräsmarkerna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte går att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen * silikatgräsmarker (6270)

Arealen ska vara minst 8,7 ha. Målet är att bevara och utveckla naturvärden som har tillkommit efter en lång kontinuitet av hävd i form av bete. Förekomsten av träd- och buskar som är att betrakta som igenväxningsvegetation är liten. Betesmarkerna ska vara opåverkade av gödsling eller andra produktionshöjande åtgärder. Utmärkande för naturtypen är att kärlväxtfloran är artrik och dominerad av hävdgynnade arter med ett stort inslag av typiska arter. Vid vegetationens slut ska det finnas ansamling av skadlig förna. De för naturtypen typiska arterna får inte minska påtagligt (t. ex. kattfot, låsbräken, darrgräs, liten blåklocka, hirsstarr, knägräs, backnejlika, fårsvingel, brudbröd, solvända, slätterfibbla).

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd.

6410 - Fuktängar

Areal: 3,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Hävdpräglade fuktängar med blååtätel eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas. Två undertyper finns:

6410 a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. ”kalkfuktängen”.

6410 b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blååtätel, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Kommentarer

Fuktängar är en vanlig naturtyp i hela Sverige och är starkt varierande beroende på geografisk belägenhet och markens beskaffenhet. Naturtypen är beroende av hävd, antingen genom bete eller slåtter.

Fuktängarna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. De har också mycket stor betydelse för fågellivet.

Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte går att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen fuktängar (6410)

Arealen ska vara minst 3,3 ha. Kalkfuktängar som hyser ett stort antal kalkgynnade och kalkkrävande arter. Fuktängarna innehåller ett flertal orkidéarter och andra skyddsvärda arter. Fuktängarna ska förbli öppna tack vare fortsatt hävd och genom kontinuerliga röjningsinsatser. Fuktängarnas hydrologi ska vara opåverkad. Mosaik av olika hårt betade ytor är gynnsamt för fågellivet. Typiska arters populationer får inte minska påtagligt (t. ex. darrgräs, ängsstarr, slankstarr, vildlin, blååtätel, slåtterblomma, majviva, svinrot, älvväxing, ängsvädd, skedand, bläsand, kornknarr, tofsvipa).

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd.

7230 - Rikkärr

Areal: 1,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Minerotrofa myrar och rika källmiljöer oavsett lutning och förekomster av morfologiska strukturer, där ständig tillförsel av baskatjonrikt vatten från omgivningen sker. Detta medför att pH-värdet i myren vanligen är 6 eller högre. Habitatets utbredningsområde överensstämmer med områden där berggrunden och/eller jordtäcket är rikt på baskatjoner, vanligtvis kalcium. Rikkärren är generellt oligotrofa-mesotrofa och näringsbegränsade då kalcium komplexbinder fosfat. Både öppna och trädklädda rikkärr inkluderas i naturtypen, vilka kan ha en krontäckning av 0-100%. Vegetationen domineras av olika halvgräs och örter. Rikkärr har en speciell flora och fauna som varierar med t ex krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden. Torvdjupet är ofta grundare än i fattigare myrar och kan understiga 30 cm, men bottenskiktet byggs upp av rikkärnsindikerande brunmossor (t ex släktena *Scorpidium* och *Campylium*) eller i vissa fall vitmossor. Morfologiska strukturer i torven utgörs i de fall de förekommer av tubbildning, mindre sträng- och flarkbildningar och källkupoler.

Både öppna och trädklädda rikkärr inkluderas i habitatet, vilket kan ha en krontäckning av 0-100%. Vegetationen domineras av olika halvgräs och örter. Rikkärren har en speciell flora och fauna som varierar med t ex krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden.

Tre undergrupper kan urskiljas:

- Öppna hävdade rikkärr (krontäckning 0-30%)
- Öppna ohävdade rikkärr (krontäckning 0-30%)
- Trädklädda och videbevuxna rikkärr (krontäckning 30-100%)

Naturlighetskriterier: Kärrets hydrologi och hydrokemi får inte vara tydligt generellt påverkad av antropogena ingrepp. Reversibla, mindre ingrepp som orsakat lokal störning i begränsade delar av myren kan medges. Rikkärr är ofta störningsgynnade eller beroende av hävd, särskilt i södra Sverige har ängsbruk och betesdrift påverkat vegetationens sammansättning. Många rikkärr som inte fortsatt hävdas växer igen till sumpskog. Rikkärr stadda i igenväxning på grund av fysiska ingrepp eller utebliven hävd ska fortfarande hysa störningsgynnade arter eller vara möjliga att återställa utan omfattande insatser. Naturliga störningar kan dock medföra stabil rikkärnsvegetation även om krontäckningen är hög.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen rikkärr (7230)

Arealen ska vara minst 1,2 ha. Naturtypen är beroende av kontinuerlig hävd med regelbundna röjningsinsatser för att förhindra igenväxning. Även naturlig störning genom översvämningar är en viktig faktor för naturlig dynamik. Hydrologi och vattenkemi i våtmark och dess omgivning bibehålls opåverkade. Rikkärr tillförs ständigt basiskt, mineralrikt vatten. Rikkärren har hög artrikedom och utgör en viktig lokal för orkidéfloran. Typiska arters populationer får inte minska påtagligt (t. ex. brunmossor). Rikkärren hålls fria från antropogen påverkan, t. ex. dikning för att bibehålla högt vattenstånd och naturlig dynamik.

Bevarandetillstånd

Naturtypen har ett gynnsamt bevarandetillstånd.

1364 - Gråsäl, *Halichoerus grypus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Livsmiljö

Gråsälen är havslevande. Under pälsömsningen i maj-juni söker sig sälarna i stor utsträckning till traditionellt utnyttjande tillhåll där de ligger på skär och kobbar.

Reproduktion och spridning

I Östersjön föder gråsälshonan en unge (kut) i månadskiftet februari–mars. Många gråsälskutar föds på isen i Bottenviken, Norra Kvarken eller Finska viken, men en stor andel kutar föds också på land i Stockholms skärgård, på Åland eller i Estland. Gråsälarna på västkusten har observerats med kutar både under vårvintern och på hösten. Ungarna diar i cirka tre veckor. Könsmognaden inträder hos honorna normalt under det 5:e eller 6:e levnadsåret. Gråsälen kan röra sig över stora arealer, upp mot eller över 10 000 kvadratkilometer, och kan således förflytta sig från svenska till finska eller estniska kusten från ett år till ett annat.

Övrigt

Gråsälar äter huvudsakligen fisk även om unga gråsälar också äter kräftdjur och mollusker (musslor, snäckor). Gråsäl är inte specialiserad i sitt födoval utan äter mest stimfisk och bottenlevande fisk som strömming, tånglake och flundror, men även lax, sik och torsk m.fl. I genomsnitt konsumerar en gråsäl föda motsvarande 2–3 % av sin kroppsvikt dagligen, dock varierar intaget med födans näringsinnehåll. Konsumtionen är högst under senhösten då djuren bygger upp späcklagret inför vintern.

Bevarandemål

Gråsälens population i området ska vara stabil eller ökande.

Bevarandetillstånd

Gråsäl bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd i området.

1365 - Knubbsäl, Phoca vitulina

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Livsmiljö

Knubbsälen är havslevande i kustnära områden med tillgång till större ytor med grunda, vegetationsfattiga mjukbottnar. Här jagar knubbsälen efter de fiskarter som förekommer i störst mängd. Vidare måste det i området finnas lämpliga liggplatser, t.ex. sandrev, stenar och skär. Knubbsälen är beroende av goda liggplatser för pälsbyte under senare delen av juli-september eftersom ytterhuden under denna period måste hålla en hög temperatur så att den nya pälsen växer ut normalt.

Reproduktion och spridning

Ungen föds på land i juni månad (kulmen nås 19 juni i Skagerrak och norra Kattegatt, cirka en vecka senare i södra Kattegatt och södra Östersjön). I motsats till övriga sälararter föds knubbsälens ungar utan embryonpäls och kan därför simma och dyka strax efter födseln. Digivningen varar i 3-4 veckor varefter kontakten mellan moder och kut bryts. Honorna blir könsmogen i genomsnitt vid 3-4 års ålder och får sin första kut vid en genomsnittsålder av 4,7 år.

Knubbsälen kan förflytta sig långa sträckor, med säkerhet minst sex mil.

Bevarandemål

Knubbsälens population ska vara stabil eller ökande.

Bevarandetillstånd

Knubbsäl har ett gynnsamt bevarandetillstånd.

A045 - Vitkindad gås, *Branta leucopsis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Den vitkindade gåsen häckar på små, flacka öar där den är skyddad från marklevande rovdjur. Arten fordrar stora, öppna gräsbevuxna ytor för sitt födosök, främst strandängar med kortvuxen eller kortbetad gräsvegetation. Den kräver rast- och övervintringslokaler med gott om lämplig föda (främst gräs) samt möjlighet att övernatta ute på vatten.

Spridningsförmåga

Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen någon km². Arten flyttar mellan häckningsområdena i Sverige och övervintringsplatserna i Holland.

Hotbild

För närvarande finns inget uppenbart hot mot arten och den svenska populationen fortsätter att växa i storlek. Nya häckningslokaler har påträffats kontinuerligt de senaste 20 åren. Konflikter med jordbruket uppstår dock tidvis i områden som hyser starka häckningsbestånd och/eller stora mängder rastande vitkindade gäss på väg till eller från sina häckningsområden på ryska tundran.

Bevarandemål

Population av vitkindad gås ska vara stabil eller öka.

Bevarandetillstånd

Arten har ett gynnsamt bevarandetillstånd.

A132 - Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Skärfläckan vill ha tillgång till lämpliga häckningsplatser i form av grunda vikar och bukter längs flacka kustpartier. Nyckelfaktorn är stora områden med grunt vatten och sandiga eller gyttjiga bottenar. Arten kräver relativt stora områden och de bästa lokalerna omgärdas av öppna, välhävda strandängar.

Boet läggs mycket nära vattenlinjen, t.ex. på låglänta strandängar, i tångvallar, på låga holmar eller sandrevlar.

Spridningsförmåga

Skärfläckan hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 25-50 ha.

Arten övervintrar i sydvästra Europa och nordvästra Afrika.

Hotbild

Brist på strandängar i hävd kan bli ett ökande hot i framtiden. Badturism och rörligt friluftsliv är lokalt ett hot mot beståndet i vart fall indirekt genom att fåglarna tvingas bort från de bästa häckningsplatserna och ut i sekundära miljöer. Störningar har resulterat i att många häckningar misslyckats. Upprepade störningar kan orsaka att hela kolonier överges.

Lokalt kan predation från räv, frävling, mård och kråka kan vara ett stort problem.

Artens vana att placera boet precis i vattenlinjen gör att häckningarna ofta spolieras av stormar och högvattenperioder under våren och försommaren. Det finns tecken från Öland på att skärfläckan föredrar att häcka vid vattensamlingar omedelbart innanför den egentliga strandlinjen, något som skulle kunna vara ett försök att minska effekterna av höga vattennivåer under botiden.

Bevarandemål

Skärfläckans population ska vara stabil eller ökande.

Bevarandetillstånd

Skärfläckans population i området har ett gynnsamt bevarandetillstånd.

A140 - Ljungpipare, *Pluvialis apricaria*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Ljungpiparen häckar huvudsakligen i fyra olika miljöer. I norra Sverige är det en karaktärsart på fjällhedar och lokalt även på större, trädlösa myrar. I södra Sverige finns ett tynande bestånd på trädlösa högmossar, samt ett tämligen starkt bestånd på Ölands alvar. Gemensamt för de olika populationerna är kraven på stora öppna områden, med låg och gärna något gles växtlighet.

Arten kräver stora sammanhängande öppna områden. Ljungpiparen är ytterligt sällsynt när den sammanhängande arealen öppen mark understiger 15 ha. Överstiger den öppna arealen 30 ha uppträder arten tämligen regelbundet, men det är först när den sammanhängande arealen öppen mark är större än 90 ha som arten finns på alla mossar.

De häckande fåglarna utnyttjar gärna närliggande åkrar under födosöket.

I övervintringsområdet uppehåller sig ljungpiparen på öppna jordbruksområden.

Spridningsförmåga

Arten hävdar revir och rör sig då huvudsakligen inom ett område i storleksordningen 15-30 hektar.

Ljungpiparen övervintrar huvudsakligen i västra och sydvästra Europa.

Hotbild

I södra Sverige är den kraftigt fortlöpande igenväxningen av öppna marker det stora hotet.

Orsakerna till tillbakagången är flera, främst tidigare dikning och torrläggning av myrmark, ökad förekomst av träd och högväxta ris på högmossar till följd av atmosfäriskt nedfall av stora mängder kväve, minskad hävd av alvar och ljunghedar samt fragmentering av öppna marker genom igenväxning.

Den minskade odlingen i södra Sveriges skogsbygder kan eventuellt försvåra situationen för det sydliga beståndet, då den leder till sämre födosöksförhållanden under den krävande äggläggningsperioden.

Det nordliga beståndet är betydligt starkare. Hoten är mindre och utgörs främst av lokala planer på storskalig torvbrytning.

Arten jagas på övervintringsområdena i Västeuropa, men effekterna är okända.

Bevarandemål

Arten ska fortsätta att utnyttja området som födosöksområde och rastplats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för arten är gynnsamt. Arten förekommer i stort antal individer när arten rastar.

A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brushanen häckar i Sverige i två helt olika typer av miljöer, med olika ekologiska krav och populationsutveckling. Det sydliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av hävdade strandängar. I bra häckningsmiljöer finns en mosaik av gräs- och starrmarker, öppna dy- och jordtytor och grunda vattensamlingar. Det nordliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av våta myrmarker, framför allt relativt lågväxta, fuktiga till blöta gräs- och starrängar.

Hanarna spelar på gemensam plats, företrädesvis på låga upphöjningar i terrängen.

Som rastlokaler utnyttjas öppna områden med grunt vatten och sandiga eller gytjiga bottnar, men även översvämmade åker- eller betesmarker.

Spridningsförmåga

Under häckningen rör sig fåglarna inom ett begränsat område, gissningsvis någon km².

Det skandinaviska beståndet övervintrar främst i Afrika söder om Sahara (Sahelzonen).

Hotbild

Sydliga bestånd

I södra och mellersta Sverige hotas de mycket fåtaliga bestånden främst av upphörande hävd av strandängsmiljöer, såväl längs kusten som i inlandet. Markavvattning eller framför allt tidigare invallning av fuktiga strandängsmiljöer har försämrat eller förstört tidigare livsmiljöer för arten. Fragmentering av lämpliga häckningsmiljöer är ett hot, eftersom brushanen har relativt stora arealkrav.

Uppväxande träd och buskar på, och runt, goda häckningsmiljöer bidrar till ett ökat predationstryck från främst kråka, men även räv och grävling.

Höga halter av olika miljögifter i marin miljö, särskilt på rastplatserna längs Europas kuster liksom biocidanvändning på övervintringsområdena i Västafrika kan innebära ett hot. Torka på övervintringsområdena i Västafrika kan eventuellt påverka bestånden negativt.

Nordliga bestånd

Även här är uppsplittring av lämpliga häckningsmiljöer ett möjligt hot pga. brushanens relativt stora arealkrav. Storskalig torvutvinning i Norrlands inland skulle innebära en negativ inverkan, liksom markavvattning åtgärder.

Bevarandemål

Brushane ska återkomma som häckfågel i området.

Bevarandetillstånd

Arten har inte ett gynnsamt bevarandetillstånd.

A157 - Myrspov, *Limosa lapponica*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Myrspoven behöver tillgång till lämpliga häckningsmiljöer i form av öppna, gärna lite fuktiga hedar i lågfjällsområden. Arten kan i lämpliga områden häcka i glesa kolonier. Tillgång till störningsfria häckningsplatser är nödvändig. Myrspoven rastar främst längs våra kuster i grunda våtmarksmiljöer utan högre vegetation.

Spridningsförmåga

Hemområdet under häckningstid är gissningsvis i storleksordningen 15-25 km². Myrspoven övervintrar längs Europas och Afrikas västra kuster samt i Medelhavsområdet.

Hotbild

Det främsta hotet mot myrspoven i Sverige torde idag vara olika typer av störningar i häckningsområdena. De aktuella häckningsplatserna tillhör emellertid de delar av fjällkedjan som är minst besökta under sommarhalvåret, varför även det hotet får betecknas som ringa.

Bevarandemål

Arten ska fortsätta att utnyttja området som födosöksområde och rastplats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt för arten.

A166 - Grönbena, Tringa glareola

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Grönbenans lämpliga häckningsmiljöer utgörs av sankta stränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar. Arten kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. Den är särskilt vanlig i områden med flarkmyrar.

De högsta tätheterna hittar man i stora sammanhängande våtmarkspartier, men arten häckar regelbundet även vid mindre skogsomgärdade myrar.

Under flyttningen påträffas grönbenan både längs kusten samt vid olika inlandsvåtmarker av öppen karaktär.

Spridningsförmåga

Grönbenan hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 1-5 km².

Arten övervintrar främst i tropiska Afrika, men delvis även i södra Afrika.

Hotbild

Det sydsvenska beståndet hotas av en utebliven hävd på sankta stränder. Även i Norrland kan beståndet ha missgynnats av minskande hävd av raningar och silängar.

Dikning av myrmark, framför allt tidigare och i södra Sverige, har bidragit till en ökad andel träd- och skogsbevuxen myr och därmed försämrade förhållanden för grönbenan.

Det norrländska beståndet kan lokalt komma att hotas av storskalig torvbrytning.

Bevarandemål

Arten ska fortsätta att utnyttja området som födosöksområde och rastplats.

Bevarandetillstånd

Artens bevarandetillstånd är gynnsamt.

A170 - Smalnäbbad simsnäppa, Phalaropus lobatus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Smalnäbbad simsnäppa behöver tillgång på lämplig föda i form av mygglarver, små vattenlevande insekter och stora planktiska kräftdjur. Lämpliga häckningsplatser är fisktomma fjällsjöar, myrgölar eller större flarkmyrar. Arten håller främst till i områden med vattenomflutna starrtuvor eller där starren bildar en gles bård ut mot öppet vatten. Det bestånd som finns i Bottniska viken och Skärgårdshavet häckar främst på små öar med rik förekomst av små vattensamlingar samt i grunda vikar.

Spridningsförmåga

Under häckningen rör sig paret inom ett begränsat område runt boplatsen.

Övervintrar i Indiska oceanen, till stor del ute till havs.

Hotbild

Fortsatt spridning och utplantering av fisk i fjällområdena kan leda till att viktiga häckningsmiljöer förstörs, inte bara för smalnäbbad simsnäppa utan även för andra arter som tär beroende av fiskfria vatten.

Dikning i anslutning till myrar riskerar att påverka arten negativt.

Bevarandemål

Arten ska fortsätta att utnyttja området som födosöksområde och rastplats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för arten är gynnsamt

A190 - Skrântärna, *Sterna caspia*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skrântärna behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, vilket i svenska vatten främst är abborre, mört och strömming. Den fiskar framför allt i grunda kustområden eller i kustnära (inom 30-40 km) sjöar. Lämplig plats för bobygge är flacka, vegetationsfattiga sandrevlar eller klippöar i havsbandet (egentliga Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken, även Vänerne). Arten häckar företrädesvis i koloni.

Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti), främst under ruvningsperioden. Häckningslokalen och dess omgivande arkipelag bör sakna fyrfota rovdjur, framför allt mink.

Arten är långlivad med relativt låg reproduktion.

Spridningsförmåga

Under häckningen kan födosökande skrântärnor uppsöka fiskrika vatten åtskilliga mil från boplatsen.

Skrântärnan övervintrar i tropiska Västafrika, där floden Nigers inlandsdelta i Mali är särskilt betydelsefullt.

Hotbild

Mänsklig störning på häckningslokalerna under maj – juli/augusti, främst orsakat av friluftsliv (landning av båtar på häckningsskär, badande folk etc.) kan få tärnorna att överge sina häckningsplatser. Etablering av mink på de öar eller i de skärgårdsområden där arten häckar är ett ökande problem. Försämrade tillgång på lämplig fiskföda i innerskärgårdsområden och kustnära sjöar kan innebära hot mot föryngringen. Igenväxning av träd och/eller buskar på de öar som arten häckar på kan medföra att ön överges.

Spridning och ackumulering av miljögifter i akvatisk miljö har negativa effekter på häckningsutfallet. Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Beskattning av arten under flyttningen genom Europa och framför allt i övervintringsområdena i tropiska Afrika, vilket kan innebära ett långsiktigt hot mot bestånden.

Bevarandemål

Arten ska fortsätta att utnyttja området som födosöksområde och rastplats.

Förutsättningar för häckande skrântärna ska finnas.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för arten är svårbedömt.

A191 - Kentsk tärna, *Sterna sandvicensis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Kentsk tärna häckar enbart längs kusterna, d.v.s. i havsmiljö. Tillgång på goda fiskeplatser, främst grunda vattenområden är en förutsättning för arten. Störningsfria häckningsplatser, främst på mindre öar, men även på större sandrevlar och liknande mera kustnära miljöer, behövs också för att arten skall häcka. Den väljer ofta boplats tillsammans med skrattmås. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria miljöer, framför allt bör mink och räv hindras nå häckningsplatserna.

Spridningsförmåga

Under häckningen sker långa provianteringsturer som sannolikt kan sträcka sig miltals från boplatsen.

Kentska tärnan övervintrar längs Afrikas västra kust, ett mindre antal ända ner till Sydafrika.

Hotbild

En ökad båttrafik och expanderande friluftsliv inklusive sportfiske innebär risk för stora störningar. Exempel finns på hur ett enda besök under häckningstid fått fåglarna att överge kolonin. Lokalt kan förekomst av mink och andra rovdjur leda till att kolonier försvinner. Igenväxning och förbuskning av häckningsmiljöerna är andra negativa faktorer. Spridning och ackumulering av miljögifter i akvatisk miljö har negativa effekter på häckningsutfallet. Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandemål

Arten ska fortsätta att utnyttja området som födosöksområde och rastplats.

Förutsättningar för häckningar ska finnas i området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för arten är svårbedömt.

A193 - Fisktärna, Sterna hirundo

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Fisktärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser.

För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden; framför allt mink, grävling, mård, räv och kråkfågel bör hindras nå häckningsplatserna.

Spridningsförmåga

Under häckningen födosöker fisktärnorna inom ett område i storleksordningen 1-5 km².

De nordiska fisktärnorna övervintrar huvudsakligen längs kuststräckan mellan Västafrika och Godahoppssudden.

Hotbild

I innerskärgårdarna och större insjöar, t.ex. Mälaren, medför ökad båttrafik och expanderande friluftsliv stora störningar. Ohävd och igenväxning kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner.

Lokalt kan förekomst av mink leda till att kolonier försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet.

Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandemål

Arten ska fortsätta att utnyttja området som födosöksområde och rastplats.

Förutsättningar för häckningar ska finnas i området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för arten är svårbedömt

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Silvertärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt till störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden framför allt frånvaro av mink och räv.

Spridningsförmåga

Under häckningen födosöker silvertärnorna inom ett område i storleksordningen 25 km². Arten övervintrar längs södra Afrikas kust och i Södra Ishavet.

Hotbild

I skärgårdarna medför ökad båttrafik och expanderande friluftsliv lokalt stora störningar.

Ohävd och igenväxning av tidigare öppna kust- och skärgårdsområden kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet. Lokalt kan förekomst av mink leda till att arten försvinner.

Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandemål

Silvertärnans population förblir stabil eller ska öka.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för arten är gynnsamt i området.

A195 - Småtärna, *Sterna albifrons* (nytt namn *Sternula albifrons*)

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Småtärnan behöver föda i form av småfisk och större kräftdjur. Arten är strikt bunden till långgrunda strandområden och jagar i regel patrullerande utanför strandlinjen. Tillgång på lämpliga häckningsplatser är av allt att döma en begränsande faktor. Arten häckar på kala sandstränder, på låga sand- eller grusrevlar och på industri- och utfyllnadsmark vid kusten. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden och framför allt mink och räv bör hindras nå häckningsplatserna. Uppsättning av tornfalksholkar måste undvikas i närheten av tärnkolonier.

Spridningsförmåga

Under häckningen kan födosöken utsträckas åtskilliga km bort från boplatsen.

Arten övervintrar längs Afrikas västkust.

Hotbild

Badturism och rörligt friluftsliv är ett hot mot beståndet – i vart fall indirekt genom att fåglarna tvingas bort från de bästa häckningsplatserna och ut i sekundära miljöer. Som en följd av detta misslyckas många häckningar när bon har läggs på mindre lämpliga platser. Det fria fisket längs kusterna har också lett till att häckningar spolierats, när sportfiskare uppehållit sig alltför nära boplatserna under längre tid.

Expansionen av gråtrut längs kusterna har lokalt lett till att småtärnan trängts undan från sina häckningsplatser.

Småtärnan är relativt långlivad vilket gör den extra känslig för miljögifter.

Bevarandemål

Småtärnans population ska vara stabil eller ökande.

Bevarandetillstånd

Arten har sedan inventeringarna började häckat med 1-2 par i princip årligen på lokalen.

Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A197 - Svarttärna, *Chlidonias niger*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Svarttärnan bygger en tämligen stor, men slarvigt hopsatt bale på den flytande växtligheten, vilket gör den känslig för förändringar i vattenstånd och oväder med kraftiga vindar och stora vågor. Tillgången på lämpliga häckningsplatser i form av näringsrika sjöar, dammar och alvarsjöar med rik flytbladsvegetation är en begränsade faktor.

God tillgång på föda i form av alla slags insekter (främst akvatiska arter) och fiskyngel är viktig. Arten födosöker främst över öppet vatten, men även över kärr, våta strandängar och andra våtmarker.

Spridningsförmåga

De vuxna fåglarna kan förflytta sig åtskilliga km (upp till åtminstone en halvmil) från boplatserna till goda födosöksområden.

Svarttärnan övervintrar i tropiska Afrika.

Hotbild

Svarttärnan hotas främst av reglering, torrläggning och igenväxning av våtmarker och kärr. Minskande hävd längs stränder leder till att den för insektslivet så viktiga blå bården försvinner och därmed kan födotillgången reduceras betydligt. Störningar vid kolonierna under den tidiga etableringsfasen kan få arten att överge bona. Minken kan vara en allvarlig predator på svarttärnans ägg och bon och kan vara en bidragande orsak till att arten ofta misslyckas med häckningen.

Bevarandemål

Arten ska fortsätta att utnyttja området som födosöksområde och rastplats.

Förutsättningar för häckande svarttärna ska finnas.

Bevarandetillstånd

Arten har konstaterats häcka i Västerstadsviken vid något enstaka tillfälle på senare år och utnyttjar lokalen regelbundet under flyttider.

Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A466 - Sydlig kärrsnäppa, *Calidris alpina schinzii*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Livsmiljö

Den sydliga kärrsnäppan ställer stora krav på sin häckningsbiotop. Den återfinns på hävdade, våta och öppna gräsmarker där vegetationen inte blir högre än 10-20 cm. Lämpliga födosöksplatser finns vid havs- eller sjöstränder, småpölar eller rinnande vatten. Dessa krav uppfylls i dag främst vid kustnära gräsmarker där lämpligt betetryck kan upprätthållas. Den sydliga kärrsnäppan kan på vissa lokaler häcka ganska tätt (t.ex. Foteviken i Skåne där det på Vellinge ängar noterats tätheter motsvarande 200 par/km²), men numera hyser de flesta häckplatserna bara enstaka par. Vegetationens höjd är viktig vid valet av boplats. De flesta bon påträffas på torrt underlag i 5-15 cm hög vegetation av ”mjuka” gräsarter, tillräckligt högt för att dölja boet och den ruvande fågeln, men samtidigt så lågt att fågeln har fri utblick över den närmaste omgivningen. Boet ligger ofta i fjolårsgräs. Strandzonen är av störst betydelse för kärrsnäppornas födosöksnyttjande. Födan för de vuxna fåglarna utgörs av havsborstmaskar, små kräftdjur, mollusker och insektslarver. Ungarna äter fram till de blir flygga mest vuxna insekter som myggor, harkrankar och skalbaggar som de hittar i gräset.

Fortplantning

Sydlig kärrsnäppa är en relativt långlivad art med flera reproduktionstillfällen i livet. Den vanligtvis enda äggkullen består av fyra ägg, men ett par kan producera en omläggning ifall den första kullen förloras tidigt på säsongen. Enstaka honor producerar en andra kull med en ny hanne efter det att de övergivit sina ungar från första kullen. Ruvningstiden är 21–22 dygn och ungarerna blir flygfärdiga efter ungefär lika lång tid. Båda könen tar del i ruvningen, med hannen vanligtvis den som ruvar merparten av tiden.

Flyttning och spridning

Häckningen inleds i april och när ungarerna blivit flygfärdiga i slutet av juni början av juli överges häckningsplatserna. Honan lämnar häckningsområdet först, redan någon vecka efter kläckningen, och överlåter åt hannen att ta hand om ungvårdnaden. Vintern tillbringas troligen i sydvästra Europa, norra och nordvästra Afrika. Under flyttningen rastar sydliga kärrsnäppor bl.a. i den tyska delen av Vadehavet (juni-juli) och i inre delen av Biscayabukten (mars-april). De sydliga kärrsnäpporna är starkt hemortstroga och de vuxna fåglarna återvänder oftast till samma häckplats år efter år oavsett utgången av tidigare års häckningsförsök. Om en lokal försämras vid t.ex. upphört betetryck kan fåglarna ändå återvända till lokalen flera år i rad och stanna på lokalen hela häckningssäsongen utan att häcka. Vid skilsmässor tycks det alltid vara honorna som byter revir och boplats, då oftast inom samma lokal, mer sällan till en närliggande lokal.

Bevarandemål

Den negativa trenden för sydlig kärrsnäppa på sjömarkerna ska vändas och på sikt nå upp till de nivåer arten låg på vid millenieskiftet på ca 4 par i området.

En för arten lämpligt betetryck ska hållas på sjömarkerna där djuren tillåts beta ut i vattnet och där det är lämpligt ska markavvattningarna läggas igen för att öka arealen våtmarker på strandängarna.

Bevarandetilstånd

Bevarandetilståndet är inte gynnsamt. Arten har minskat med ca 50% på Öland sedan 1998.

Dokumentation

ArtDatabanken. Faktablad för rödlistade arter. www.artdatabanken.se

Forslund, M (red). 2001. Natur och kultur på Öland. Naturvårdsprogram för Kalmar län.

Länsstyrelsen i Kalmar län.

Hylander, K., 1993. Våtmarksinventering av Öland. Länsstyrelsen i Kalmar län. Meddelande 1994:3.

Länsstyrelsens databaser för häckfågelinventering på Ölands sjömarker till och med 2016.

Länsstyrelsen i Kalmar län. Naturvårdens riksintressen, Öland. Meddelande 1989:14.

Uppdaterade versioner finns på Länsstyrelsens hemsida. www.lansstyrelsen.se/kalmar

Länsstyrelsen i Kalmar län. Odlingslandskapet, bevarandeprogram för Mörbylånga kommun.

Meddelande 1995:20.

Länsstyrelsen i Kalmar län. Ängs- och hagmarksinventering, Mörbylånga kommun. Meddelande 1991:02.

Naturvårdsverket. 1999. Bedömningsgrunder för miljö kvalitet. Kust och hav. Rapport 4914 Stockholm.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar för Natura 2000. www.naturvardsverket.se

Naturvårdsverket. Sveriges Natura 2000-områden.

Naturvårdsverket, 1996. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.

Wallin Mats, Wallin Kjell och Truvé Johan. Fågelfauna på Ölands sjömarker - inventeringar 1988-2008. Länsstyrelsen 2009:8.

Opublicerat källmaterial

Åtgärdsplaner för EU:s miljöstöd

Ängs- och Betesmarksinventeringen 2002-2004

Bilagor

Förteckning över rödlistade arter påträffade i området

Objektskarta

Karta över Natura 2000-habitat i objektet

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori
FJÄRILAR		
silversmygare	<i>Hesperia comma</i>	NT
mindre purpurmätare	<i>Lythria cruentaria</i>	NT
FÅGLAR		
höksångare	<i>Sylvia nisoria</i>	VU
svärta	<i>Melanitta fusca</i>	NT
småtärna	<i>Sternula albifrons</i>	VU
årta	<i>Anas querquedula</i>	VU
kärnsnäppa, underarten schinzii*	<i>Calidris alpina schinzii</i>	CR
sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT
stjärtand	<i>Anas acuta</i>	VU
gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU
ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	NT
sävsparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	VU
rapphöna	<i>Perdix perdix</i>	NT
KÄRLVÄXTER		
bolmört	<i>Hyoscyamus niger</i>	NT
etternässla	<i>Urtica urens</i>	NT
backtimjan	<i>Thymus serpyllum</i>	NT
ängsnattviol	<i>Platanthera bifolia subsp. bifolia</i>	NT
stallört	<i>Ononis spinosa subsp. hircina</i>	VU
slidsilja	<i>Selinum dubium</i>	NT
strandnål	<i>Bupleurum tenuissimum</i>	NT
majviva	<i>Primula farinosa</i>	NT
ängsstarr	<i>Carex hostiana</i>	NT
jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
vanlig ängsstarr	<i>Carex hostiana var. hostiana</i>	NT
ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
STORSVAMPAR		
purpurbrun jordtunga	<i>Microglossum atropurpureum</i>	VU
klibbjordtunga	<i>Geoglossum difforme</i>	EN
spetsfotad champinjon	<i>Agaricus litoralis</i>	NT
rosentrattskivling	<i>Leucopaxillus rhodoleucus</i>	NT

* =Åtgärdsprogram för arten finns/planeras

Rödlistekategorier:

RE - Försvunnen

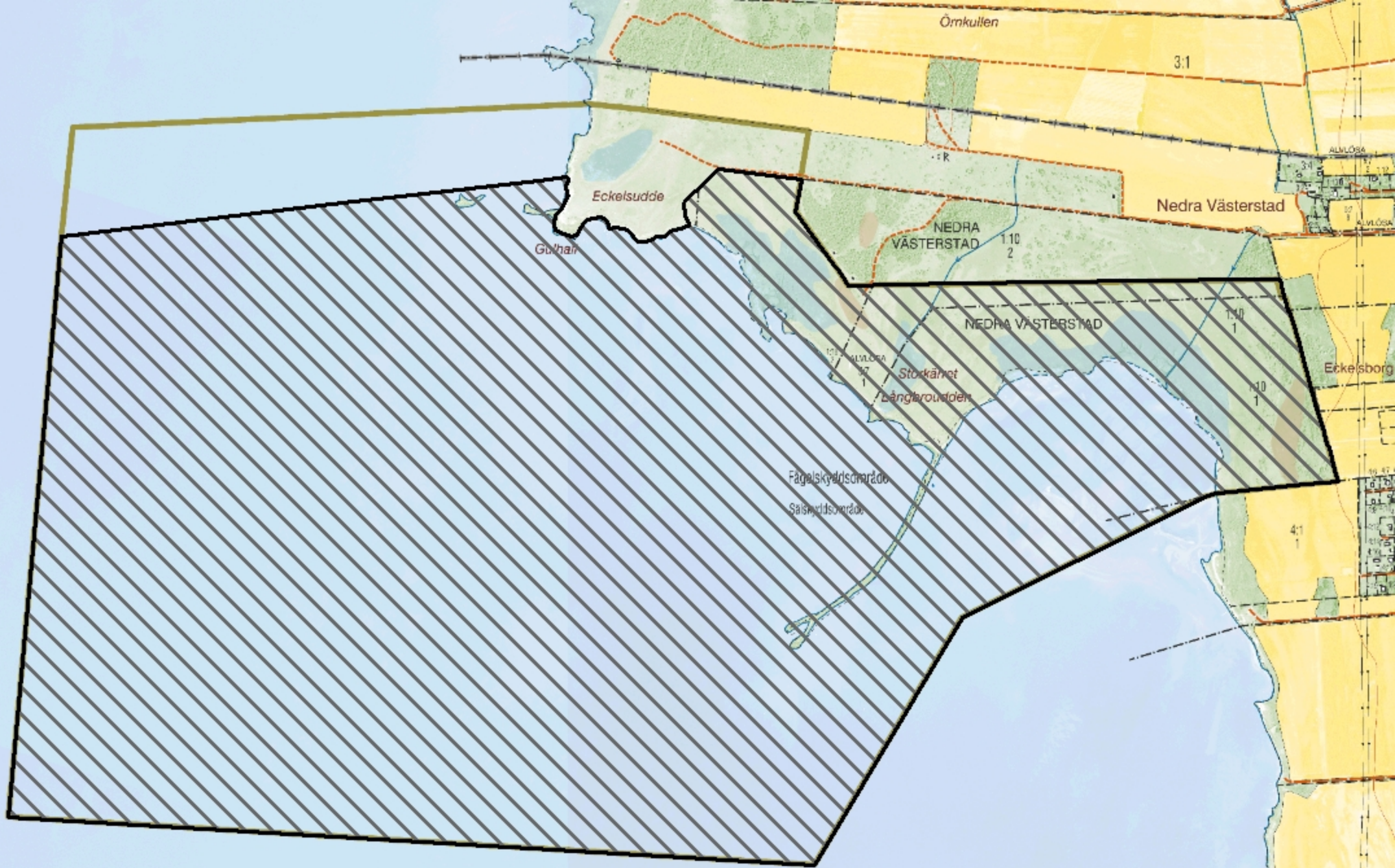
CR - Akut hotad

EN - Starkt hotad

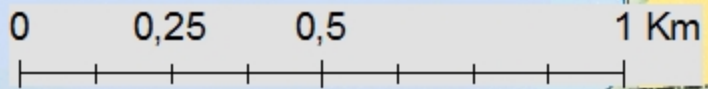
VU - Sårbar

NT - Missgynnad

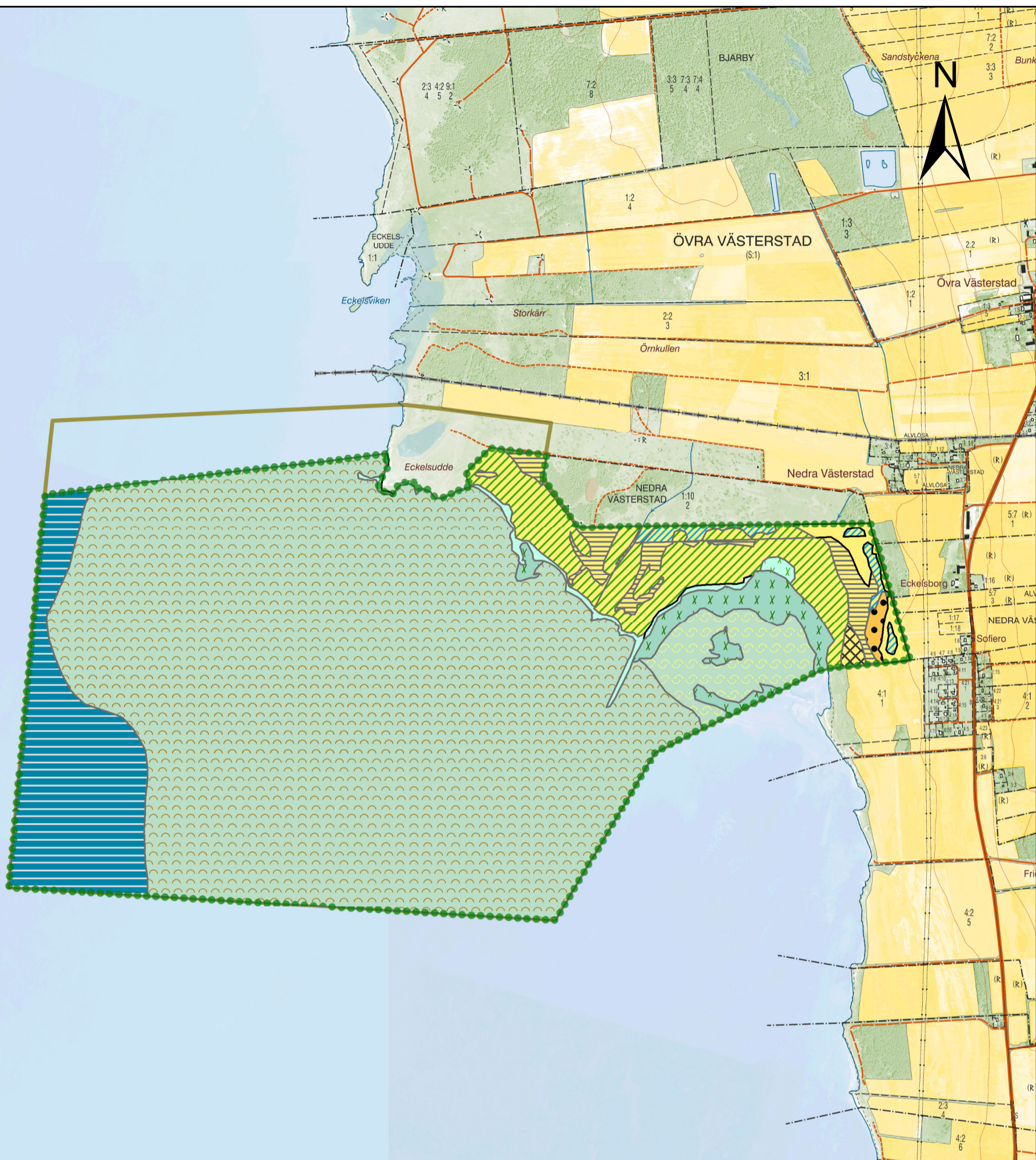
DD - Kunskapsbrist

 Natura 2000

Natura 2000-habitat i Eckelsudde SE0330109

Teckenförklaring

- 1000 - Marint vatten
- 1110 - Sublittoral sandbankar
- 1140 - Blottade ler- och sandbottnar
- 1174 - Rev Geogent rev, 0-30 meter (berg/blocks substrat)
- 1310 - Glasörtsstränder
- 1630 - Strandängar vid östersjön
- 1950 - Ickenatura-strand
- 6210 - Kalkgräsmarker
- 6270 - Silikatgräsmarker
- 6410 - Fuktängar
- 6960 - Öppen icke-natura naturtyp
- 7230 - Rikkärr
- LstH Natura2000

0 0,25 0,5 1 1,5 Kilometers